

(En något layoutmässigt komprimerad version = färre sidor)

Sammanfattning

Samverkansprojekt Fylleryd är en förstudie kring de sju föreningarna som verkar i Fyllerydsskogen och dess verksamhet. Studien har genomförts av Paul Nilson och Åsa Wiberg vid avdelningen för idrottsvetenskap vid Växjö universitet. Referensgrupp har varit Roger Andersson, Växjö kommun och Mats Glemne, Växjö universitet.

Syftet med förstudien är att genom en undersökning av de sju ”Fyllerydsföreningarna” och en omvärldsanalys utreda vilka förutsättningar som finns för att göra Fyllerydsområdet till ett attraktivt centrum för friluftsliv, friskvård och motion.

Arbetsprocessen har bestått av föreningssamtal, en arbetskväll med så kallade tankesmedjor och genomgång av intressanta projekt och verksamheter som kan relateras till studien.

Resultatet av studien visar på ett behov av ett gemensamt råd eller en allians. Andra gemensamma utvecklingsområden är skolan, spår och leder, äventyrsområdet Notteryd och ingångar till Fyllerydsområdet. Utifrån resultatet av föreningssamtalen och diskussionerna i tankesmedjorna har följande konkreta utvecklingsinsatser formats:

- Ge personellt och ekonomiskt stöd till föreningarna för att starta ett gemensamt råd för fortsatt samverkan inom området i framtiden. (Kommunen)
- Tillsammans utveckla en gemensam hemsida för att marknadsföra föreningarna och verksamheten i området (Kommunen och föreningarna)
- Ge ekonomiskt stöd till framtagande av spårkartor och ledbeskrivningar som ska finnas i respektive föreningsstuga och på kommunens hemsida (Kommunen och föreningarna)
- Skapa lovverksamhet där alla föreningarna har möjlighet att presentera och utveckla sin befintliga verksamhet (Kommunen och Växjö universitet)
- Utveckla en plan för fortbildningsverksamhet för lärare i Växjö kommun med aktiviteter som i dag finns representerade i Fyllerydsområdet (Kommunen och Växjö universitet)

- Fortsätta översynen av spår och leder inom och i anslutning till området (Kommunen och föreningarna)
- Genom gemensam marknadsföring skapa förutsättningar för genomförande av gemensamma arrangemang ex. Öppet hus, Fyllerydsdagar (Kommunen och föreningarna)
- Skapa möjligheter för att starta ett utvecklingsprojekt kring utvecklingen av Äventyrsområdet Notteryd (Kommunen, föreningarna och Växjö universitet)
- Skapa prova-på-dagar i respektive förening där ledare och styrelser bjuds in att delta (Föreningarna)
- Skapa förutsättningar för att skapa en natur-och aktivitetskola i Fyllerydsområdet dit kommunens skolor frivilligt och kostnadsfritt kan söka sig (Kommunen, Föreningarna och Växjö universitet)

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Bakgrund	4
Fylleryds naturvårdsområde och Notteryds naturreservat	4
Uppdraget	6
Arbetsprocess	7
Informationsmöten	7
Föreningssamtal	7
Tankesmedjor	8
Resultat	9
Resultat av föreningssamtalen	9
Friluftsrådet	9
Glasrikets golfklubb	10
Sandsbro AIK	10
Växjö allmänna idrottsällskap, VAIS	11
Växjö Norra IF	11
Växjö orienteringsklubb	11
Värends scoutkår	12
Resultat av diskussionerna i tankesmedjorna	13
Samverkan mellan områdets föreningar och andra aktörer	13
Porten till Fylleryd	13
Spår och leder	14
Gemensamma arrangemang	14
Ungdomsaktiviteter	15
Äventyrsområdet Notteryd	15
Bild över prioriterade områden	16
Omvärldsanalys	17
Friluftsrådet	17
Gnesta kommun	17
Högskolan i Telemark	17
Kalmar kommun	17
Lunds kommun	18
Naturvårdsverket	18
Ronneby kommun	18
Skov-og naturstyrelsen	18
Sundsvalls kommun	18
Svanninge Bakker	19
Örnsköldsviks kommun	19
Örnsköldsviks kommun	19
Diskussion	20
Slutord	23
Förslag på konkreta utvecklingsinsatser	24
Referenser	25
Bilagor	27

Bakgrund

Vid ett beslut i april 2005 uppdrog Fritidsnämnden åt Kultur- och Fritidsförvaltningen att bilda en arbetsgrupp som skulle ta fram en samlad idé kring utvecklingen av verksamhet i det så kallade Fyllerydsområdet. Förvaltningen hade vid flera tillfällen haft samtal med de i området verksamma föreningarna kring olika frågor som var aktuella för områdets utveckling och nyttjande. Friluftsförbundet och Växjö AIS presenterade samtidigt två visioner kring utveckling i nämnda föreningar: Friluftsförbundet med visionen ”Campus Fylleryd för alla- ett nav för det rörliga friluftslivet” och Växjö AIS med visionen om ökad ungdomsverksamhet med folkhälsan i fokus.

I september månad 2006 lämnade Lennart Värmbys in en motion till nämnden med rubriken Fyllerydsskogen-en grön diamant (bilaga 1) där han lyfte fram vikten av en översyn och en samlad bild av området och dess framtid. I motionen betonades att tillgängligheten för alla grupper i samhället är viktig när arbete görs för att utveckla området i framtiden.

I oktober 2006 beslutade Fritidsnämnden att i samverkan med Växjö universitet och berörda föreningar i Fyllerydsområdet genomföra en förstudie kring föreningarnas och områdets utveckling (bilaga 2). De berörda föreningarna ställde sig helt och fullt bakom förslaget till genomförandet av förstudien.

Denna förstudie beskriver arbetet i Samverkansprojektet Fylleryd som omfattar naturvårdsområdet Fylleryd och naturreservatet Notteryd och de sju föreningarna i de sju stugorna som verkar i området. De sju föreningarna är: Friluftsförbundet, Glasrikets golfklubb, Sandsbro AIK, Växjö allmänna idrottsällskap (VAIS), Växjö Norra IF, Växjö orienteringsklubb samt Värends scoutkår. En närmare presentation av de deltagande föreningarna finns i bilaga 3.

Fylleryds naturvårdsområde och Notteryds naturreservat

Fylleryds naturvårdsområde (Växjö kommun, 1998) sträcker sig mellan väg 25 mot Kalmar i söder till Toftasjön och Sandsbro samhälle i norr och med begränsningen av vägen Österleden i väster och Gården Stora Fylleryd i öster och omfattar ca 522 ha (bilaga 4).

Syftet med området är att långsiktigt bevara och sköta detta så att Växjöbornas behov av rekreationsområden tillgodoses. Området kännetecknas av ett väl utbyggt led- och stigsystem

som gör området mycket lämpligt för friluftsliv, motion och naturupplevelser. Naturen är mycket omväxlande och artrik och kännetecknas av områden bestående av både barr- och lövskog, sumpskogar, våtmarker och ängsområden. I närheten av golfbanan har hittats odlingsrösen, bosättningar och stensättningar från tiden före Kristi födelse.

Notteryds naturreservat (Växjö kommun, 2006) ligger ca 1,5 km öster om Sandsbro och ca 7 km ostnordost om Växjö centrum och sträcker sig från Toftasjön i väster, Lövsjön i söder och Stensjön i öster (bilaga 4). Området omfattar 295 ha och består både av land- och vattenmark. Syftet med naturreservatet är att bevara och skapa livsmiljöer för växter, djur och svampar som är knutna till äldre barrskogsmiljöer med tillgång till död ved. Samtidigt vill man öka inslaget av ädellövträ och öppna gräsmarker och därigenom skapa förutsättningar för de arter som trivs i denna miljö. Naturen i området är lämplig för allehanda friluftsliv men stigsystemet bör utvecklas. Antal besökare i Notteryds naturreservat är idag måttligt och naturen skulle inte ta skada av fler besökare.

Uppdraget

Syftet med förstudien är att genom en undersökning av de sju ”Fyllerydsföreningarna” och en omvärldsanalys utreda vilka förutsättningar som finns för att göra Fyllerydsområdet till ett attraktivt centrum för friluftsliv, friskvård och motion.

Mer precist ska förstudien ge svar på följande frågor:

- Vilka verksamheter och unika kompetenser besitter respektive förening och vilka ser man som möjliga att utveckla?
- Utifrån en omvärldsanalys – vilka intressanta projekt i omvärlden kan fungera som inspiration för utvecklingen av Fylleryd? En del av omvärldsanalysen avser behandla frågan hur man kan rekrytera nya målgrupper till Fyllerydsområdet.
- Vilka möjligheter ser man ur föreningarnas perspektiv att utifrån resultatet av omvärldsanalysen utveckla gemensamma ”koncept” som kan riktas till olika målgrupper – både befintliga och nya – såsom barn, ungdomar, turister, familjer m fl

Arbetsprocess

Informationsmöten

I november månad 2006 genomfördes det första mötet mellan projektledningen och de deltagande föreningar. I samband med planeringsmötet inför vinterns spårning av skridspår i Fyllerydsområdet presenterades projektet och tidplanen för arbete. Vid detta möte utsågs även föreningarnas kontaktpersoner.

Projektstarten skedde i januari 2007 med en första informationsträff för kontaktpersonerna på Växjö universitet. Under mötet gjordes en presentation av de olika föreningarnas verksamheter och kommunekologen Lars Andersson presenterade en bild av naturområdena Fylleryd och Notteryd. Vid detta möte påtalades också vikten av att utse deltagare till föreningssamtalen längre fram under våren.

Föreningssamtal

Föreningssamtalen genomfördes i respektive förenings klubbstuga/lokal under vardagskvällar i månadsskiftet januari/februari. Tanken med samtalen var att få en bild av hur föreningarna ser på Fyllerydsområdet utifrån den egna föreningens verksamhet. Önskemål fanns att deltagarna i samtalen skulle bestå av olika kategorier av medlemmar nämligen:

- Barn/ungdom mellan 15-19 år (gärna 4 personer)
- Medlemmar från 19-55 år
- Medlemmar över 55 år
- Förtroendevalda
- Ledare/tränare

Samtalet inleddes med ett grupparbete där medlemmarna fick arbeta med att skapa en vision utifrån frågan: Hur ser det ut i Fyllerydsområdet år 2015? Vilka verksamheter bedrivs där? Vilka människor finns där och hur ser den fysiska planeringen ut i området?

Visionerna redovisades på blädderblock och därefter gjordes prioriteringar i visionerna utifrån vad respektive medlem tyckte var det viktigaste att arbeta vidare med.

Därefter fortsatte samtalen utifrån följande frågeställningar:

- Vilken verksamhet genomför föreningen idag som är attraktiva för områdets utveckling?
- Vilken verksamhet vill ni utveckla vidare i framtiden?
- Hur kan stimulansen från andra föreningar utveckla er verksamhet?
- Hur vill föreningen bli sedd av medlemmar, användare och andra aktörer?
- Vilka verksamheter ser er förening att de andra föreningarna kan utveckla?

Projektledningens fortsatta arbete var att sammanställa föreningarnas samtal och genom kritisk läsning välja ut områden/rubriker som kunde användas för vidare diskussioner.

Samtidigt genomfördes också en omvärldsanalys för att kunna visa på goda exempel kring de utvalda områdena.

Tankesmedjor

I april månad genomfördes en ny arbetskväll. Syftet med denna träff var att konkretisera alla de idéer och tankar som uppkommit i samtalen med respektive förening. De områden som utkristalliserat sig vid genomläsningen av samtalsmaterialet låg till grund för de fortsatta diskussionerna. De utvalda områdena eller tankesmedjorna (bilaga 5) var:

- Samverkan mellan föreningarna i området
- Samverkan mellan andra aktörer i området
- Porten till Fylleryd
- Spår och leder
- Gemensamma arrangemang
- Byggnationer i området
- Ungdomsaktiviteter
- Äventyrsområdet Notteryd.

Utifrån dessa åtta tankesmedjor valde de deltagande föreningsmedlemmarna att prioritera bort två tankesmedjor: Samverkan med andra aktörer och Byggnationer i området. Prioriteringen gjordes av respektive deltagare genom att markera två områden som var intressanta. De sex tankesmedjor med flest prioriteringar valdes ut.

Tankesmedjorna genomfördes under ledning av en person i projektledningen som kort introducerade tankesmedjan (se bilaga 5) för att sedan lämna över till deltagarna att själv styra innehållet i diskussionen.

Avslutningsvis gjorde projektledningen en sammanfattning på tavlan av prioriterade områden som kommit fram vid arbetet i de olika tankesmedjorna.

Resultat

Resultatdelen är indelad i tre delar: Del ett som beskriver en sammanfattning av de genomförda föreningssamtalen. I del två redovisas diskussionerna som genomfördes i respektive tankesmedja och de prioriterade områdena som blev resultatet av arbetskvällen i april och i del tre redovisas en kortfattad omvärldsanalys.

Resultat av föreningssamtalen.

Nedan redovisas en sammanfattning av de genomförda föreningssamtalen. Arbetsgången för samtalet finns presenterad under rubriken Arbetsprocess.

Friluftsförändring

Tankar för framtiden

I Friluftsförändring lyftes idén kring ”Friluftsnatten”, ”Vinternatten” eller ”Vildmarksdagen” inspirerat av den i Växjö kommun återkommande Kulturnatten. Denna idé skulle vara ett sätt att marknadsföra område för nya målgrupper.

Notterydsområdet bör bevaras som vildmark men med fasta grillplatser och en timrad stuga som utgångspunkt. Naturen i området inbjuder till byggandet av en höghöjdsbana.

I och runt Fyllerydstugan kan flera satsningar göras. Föreningen vill skapa en utomhusscen som på vintern kan användas som skridskobana. Toftasjön skulle vara en bas för kanoting och man vill bygga en träkåta som central plats i utomhusmiljön. Området ska erbjuda bekväma logimöjligheter och vara en attraktion för skolklasser. Samtidigt ska finnas möjlighet att skapa äventyr för stora och små.

Föreningen ser stora möjligheter av samverka med andra föreningar i området. Närheten till Glasrikets golfklubb ger möjligheter att erbjuda varandra olika typer av övernattningsmöjligheter på hotell eller logoment i Fyllerydstugan. Föreningen vill skapa ett vinna-vinna förhållande genom att använda varandras lokaler och kunskap. Föreningarna kan även erbjuda andra föreningarna sina "äventyr". Sandsbro AIK kan i sin marknadsföring av Sandsbroollen erbjuda friluftaktiviteter till övernattande ungdomar och VAIS har spännande motionsaktiviteter som kan utvecklas till en äventyrsaktiviteter. Föreningen lyfter även vikten av att skapa "Fyllerydsportalen", en webbsida där områdets aktiviteter marknadsförs.

Glasrikets golfklubb

Tankar för framtiden

Golfklubben lyfter bussanslutning till området och ut i området som en framtida viktig satsning. Man skall kunna röra sig fritt och tryggt i området utan att använda bil. Nya cykelvägar från Högstorp bör skapas. Behovet är stort av en allaktivitetshall som skulle tjäna många föreningars behov. Nya övernattningsmöjligheter som campingplats eller en stugby bör byggas. Detta kan vara ett sätt för föreningarna och stärka sina inkomster och få turister att stanna i Växjö. I närheten av campingen ska finnas en badplats. Föreningen vill också skapa gångstråk längs sjön så kallade "leisure trails" (träddäck) som ska göra området tillgängligt för rörelsehindrade och barnfamiljer.

Målet med samverkan ska vara en gemensam vision som alla föreningar kan ställa upp på. Grundtanken är att föreningarna ska hjälpas åt istället för att konkurrera. Nästa steg bör vara att arbeta fram gemensamma koncept som i framtiden kan generera pengar.

Sandsbro AIK

Tankar för framtiden

Samtalen i Sandsbro AIK kretsade mycket kring utveckling av nya bollplaner vid Norremark och byggande av en idrottshall med friskvårdsanläggning samt en boulehall. Satsningen på ett konstsnöspår är viktig för att trygga motionsaktiviteten skidåkning. I Notteryd vill man använda den befintliga skjutbanan och skapa ett "skyttecentrum". Här ska också bli ett centrum för multisport.

Föreningen vill ytterligare fördjupa samarbetet med de närliggande föreningarna. Det kan handla om sommarlovsskola, skötsel av grönområden och spår samt byggnationer i området. Badplatsen i Toftasjön ska göras mer attraktiv för att kunna användas av fler människor. Förslag uppkom också om en gemensam styrelse för alla föreningarna i området.

Växjö allmänna idrottssällskap, VAIS

Tankar för framtiden

I visionen som VAIS lyfter fram finns önskemål om byggandet av en styrketräningshall, nya parkeringsplatser vid VAIS-torpet och en lokal för spårmaskinen. Satsningar bör göras på att utveckla spår och leder med informationstavlor och riktade användningsområden som exempelvis cykelleder och leder för hundägare. Mellan Högstorp och Fyllerydsskogen byggs en bro och mellan VAIS-torpet och golfbanan sätts gatlyse upp. Föreningen ser också behov av en anställd vaktmästare. I framtiden anordnar föreningen cykelkurser för invandrarkvinnor.

Samverkan med andra föreningar

En tydlig satsning på gemensam information om området bör göras och därtill skapa nya gemensamma arrangemang som exempelvis Fyllerydsdagen varje år. Stugorna i området skulle kunna ha jouröppet och ett fortsatt samarbete kring spår och utbildning ska genomföras. Den i visionen tänkta styrkehallen ska vara ett gemensamt åtagande.

Växjö Norra IF

Tankar för framtiden

Skogen runt Norrastugan och det nya elljusspåret ska vara uppröjt och erbjuda en trygg plats för alla som rör sig där. I framtiden ska du kunna ta dig hit på säkra cykel- och gångvägar och området ska vara bilfritt. Spåren ska göras mer inbjudande med vägövergångar, vallabodar och värmestugor. Rullskidåkarna ska få ett eget spår runt Fällekärret som också kan verka som en rullstolsstig. Man vill också koppla samman Fyllerydsskogen men den gamla järnvägen norr ut.

I Notteryd ska finnas det vilda med strövområde där det skapas grillplatser. Under vintern ska man kunna prova skidskytte vid den gamla skjutbanan.

Föreningen kommer i framtiden att ha nya och unga medlemmar i löp- och skidsektionen.

Gemensamma arrangemang, läger och resor till tävlingar samtidigt som man samsas om material är en samverkansmöjlighet. Marknadsföring av området är viktigt och man vill gärna samarbeta med skolan för att kunna locka nya medlemmar.

Växjö orienteringsklubb

Tankar för framtiden

Växjö OK vill behålla den vilda känslan i Notteryd och satsa på en gemensam stuga i området. Trestugespåret förlängs till Notteryd och här skapas en äventyrsled. I

Fyllerydskogen sker en upprensning av skog och diken och vid "gamla tippen" skapas en vinterlekplats. I skogen ska också finnas rastplatser för barnfamiljer. För att locka ungdomar vill man bygga en lång hinderbana, en höghöjdbana och en mountainbikebana. För att hitta i skogen ska man erbjudas uppdaterade kartor som kan köpas i kartautomater. Under säsong ska det också finnas fasta orienteringskontroller.

Tillsammans bör föreningarna skapa en gemensam hemsida och broschyr som lockar nya besökare till området. Genom att använda de andra föreningarnas verksamheter kan klubbens egen verksamhet utvecklas. Att skapa så kallade "Fyllerydsdagar" kan vara ett sätt att marknadsföra föreningarna och området. Även samverkan med skolor och företag kan göras gemensamt. Tipspromenaden skulle kunna rotera runt mellan de olika föreningarna.

Värends scoutkår

Tankar för framtiden

I vision ser man två tydliga bilder: Notteryd med vildmarken och äventyrsaktiviteterna och området kring stugan Månkullebo med aktiviteter som är mer lättillgängliga. Valborgsfirandet vid stugan blir ett framtida inslag och detta kräver också nya parkeringsplatser.

Sandsbro AIK och scouterna kan samverka kring planering av ungdomsverksamheten.

Gemensamma inköp och nyttjande av material samt skötsel av ängarna runt Månkullebo är ytterligare samverkansmöjligheter. Man vill också vända sig utanför området mot andra scoutorganisationer samt organisationer med friluftsliv på programmet.

Resultat av diskussionerna i tankesmedjorna.

Under denna rubrik presenteras diskussionerna som genomfördes i respektive tankesmedja under arbetskvällen i april. Bild 1 visar på en sammanfattning av de prioriterade områdena som diskuterades fram i respektive tankesmedja.

I bilaga 5 finns redovisat projektledningens inledningstexter till diskussionerna i respektive tankesmedja.

Samverkan mellan områdets föreningar och andra aktörer

I diskussionerna väcktes tanken om att starta ett råd eller en allians där alla föreningar ingår.

Här ska kunna arbetas med andra frågor än bara skötsel av spår och leder.

Alla föreningar känner ett stort behov att få hjälp med att sköta och underhålla sina byggnader. De ideella ledarna som idag har stugskötsel på sin lott drar ett tungt lass och det är svårt att hitta ersättare när dessa inte orkar. Diskussioner har förts om gemensam ”stugfogde” för att underlätta skötseln av de befintliga stugorna. Kanske kan man här ta hjälp av de yrkesinriktade programmen på gymnasieskolan.

För att ytterligare förstärka känslan av att föreningarna arbetar tillsammans inom området uppstod idén om att skapa en aktivitetspresentation för styrelseledamöter och ledare för att skapa möjligheter att nyttja varandras unika kompetenser.

Porten till Fylleryd

I denna tankesmedja bekräftades många gemensamma idéer som framkommit vid föreningssamtalen. Viktigast är hur man hittar till och synliggör området. Som exempel diskuterades att trafiken på riksväg 25 från Kalmar tydligt ska upplysas om Fyllerydsområdet och dess verksamhet och även erbjudas information om Växjö stad. Denna informationsplats ska kombineras med exempelvis en naturlekplats. På samma sätt tänkte man gällande ingången från riksväg 23.

Att bygga en bro över Kalmarvägen från Högstorp skulle kunna vara en fysisk ingång i området. Andra platser att börja sina aktiviteter skulle kunna vara Norremark, Glasrikets golfklubb och skjutbanan i Notteryd.

Kommunen och föreningarna i samverkan måste ta ett ansvar för att skapa en hemsida som gör Fyllerydsområdet attraktivt för både boende i kommunen och turister. Hemsidan ska hela tiden uppdateras med både gemensamma arrangemang och föreningarnas enskilda verksamheter.

Spår och leder

Tankesmedjan ”spår och leder” handlade mycket om att utveckla och förbättra de spår och leder som redan finns idag. I Fyllerydsområdet är det elljusspåret och Trestugespåret som är de spår där flest människor rör sig. Inom området finns också flertalet lämpliga stigar att använda både för promenader och annan verksamhet. Gruppen talar också om att skapa nya spår som riktar sig till särskilda kategorier av användare som till exempel cyklister, rörelsehindrade eller hundägare.

Enhetlig och tydlig markering är viktigt för att människor ska våga röra sig utanför de stora spåren. Gruppen föreslog att skapa ”Här-är-du-nu-kartor” som ska hjälpa besökarna att röra sig i området utanför de mest använda spåren. På varje anslagstavla måste finnas uppdaterade spårkartor som man kan köpa på plats. I anslutning till spåren vill gruppen skapa platser som har betydelse för hur spåret ska nyttjas. Man nämner vallabodar för längdskidåkning, vattenkällor samt grillplatser och värmestugor för familjeutflykten.

Skötseln av spåren ska även i fortsättningen göras i samråd med berörda föreningar.

Gemensamma arrangemang

De befintliga stugorna är idag viktiga nav i området och här krävs en samordning för att kunna erbjuda öppna stugor med servering under både helger och vardagskvällar.

Verksamheten i området kan presenteras genom så kallade ”Fyllerydsdagar” som också kan vara nätter och bör genomföras under olika årstider och en till tre gånger per år.

Under sportlovsveckan borde aktiviteter i området kunna locka både skollovslediga barn- och ungdomar samt turister till området. Då är självklart fungerade skidspår viktiga och en satsning på konstsnöspår diskuterades.

I området finns sju befintliga stugor och detta ska användas i marknadsföringssyfte kring olika arrangemang såsom ”Sjustugekampen” och ”Sjustugerundan”. Formerna för dessa arrangemang måste vidareutvecklas.

Ungdomsaktiviteter

Alla föreningarna lyfter fram problematiken med att behålla och nyrekrytera ungdomar och framförallt unga ledare. I denna tankesmedja ser deltagarna en satsning mot skolan som nödvändig. Lärarna är viktiga som förmedlare av de verksamheter som bedrivs i området och att satsa på en gemensam lärarfortbildning där alla föreningarna deltar är något man önskar. Skolorna i Fyllerydsområdets närhet är idag flitiga användare av både skogen och de lokaler som finns kopplade till respektive förenings verksamhet. Detta medför ökad arbetsinsats för många av föreningarna som önskar någon form av ”helhetslösning” med skolförvaltningen där även hyra och nyttjande av lokaler ingår.

Området Fylleryd behöver också ses över för att presentera sig som ett område som är attraktivt för framtidens barn och ungdomar. Idag är det få ungdomar som naturligt rör sig i området. Gruppen lyfte fram de redan nämnda idéer som finns om höghöjdsbanor, äventyrsaktiviteter och sommarlovsskolor med alla föreningars aktiviteter.

Äventyrsområdet Notteryd

Området Notteryd ska i framtiden stå för äventyret och vara mindre tillgängligt och tillrättalagt än Fyllerydsområdet. Kunskapen om området skiftar från förening till förening. Gamla skjutbanan skulle kunna vara en lämplig utgångsplats för aktiviteterna och där finns idag redan fungerande parkeringsmöjligheter. Från flera föreningar framkom intresse av att förvalta en gemensam stuga som utgångspunkt för olika verksamheter i området. Samtidigt som föreningarna vill skapa ett område med en känsla av vildmark är det viktigt att kanalisera besökarna till vissa givna platser där det ska finnas möjlighet för grillning, övernattning och toalettbesök.

Föreningarna beskriver Notterydsområdet som en arena för olika friluftaktiviteter såsom klättring, cykla mountainbike, höghöjdsbana och gemensam kanotcentral.

Bild över prioriterade områden

Denna bild är en sammanfattning av de diskussionerna som genomfördes i respektive tankesmedja vid arbetskvällen i april månad 2007. Bilden presenterades för deltagarna vid arbetskvällens slut.

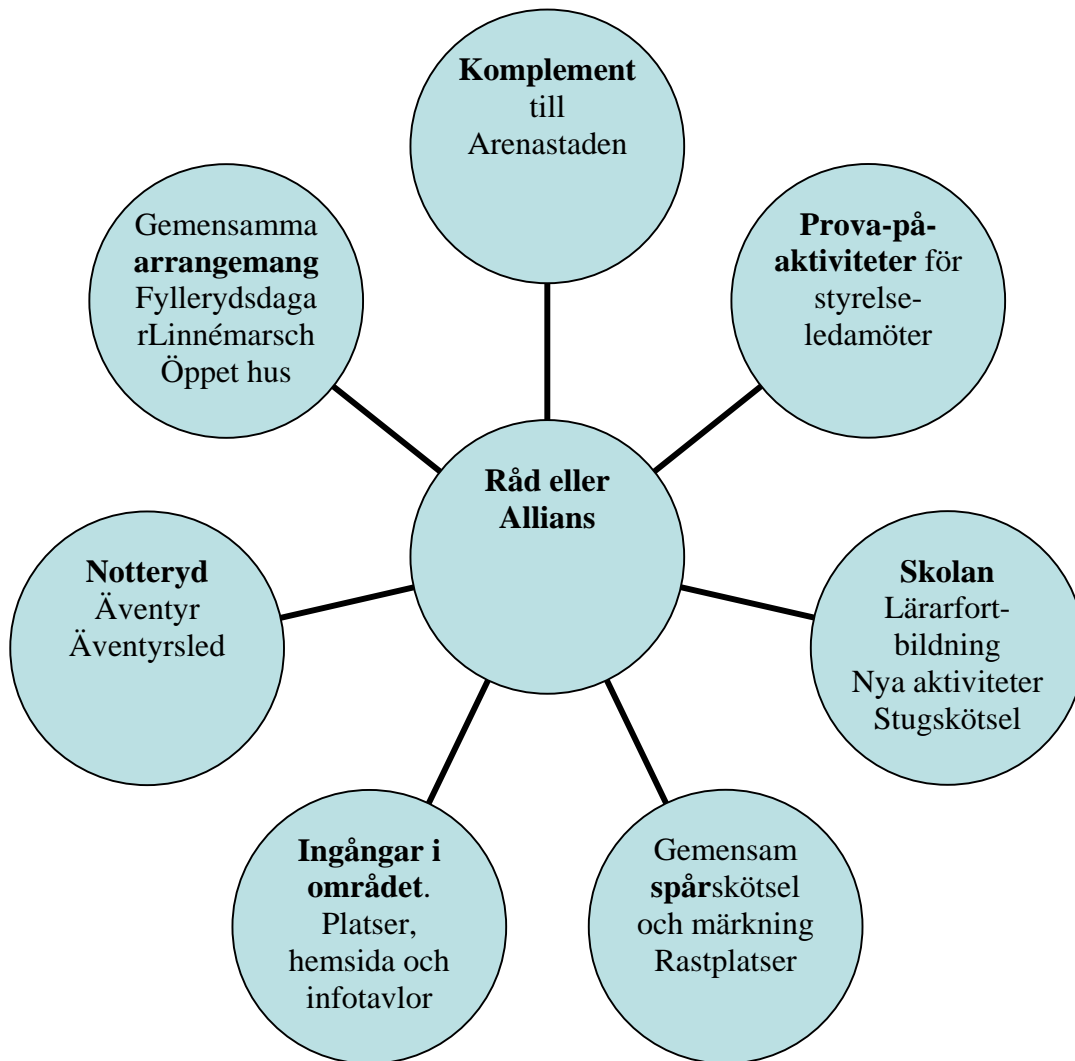

Bild 1: Sammanfattning av diskussionerna i tankesmedjorna

Omvärldsanalys

Nedan följer ett urval av intressanta projekt och verksamheter som kan ge inspiration för vidareutvecklingen av Fyllerydsområdet. Utförligare beskrivningar av respektive projekt eller verksamhet finns i bilaga 5.

Friluftsrådet

Ämnet friluftsliv. Mot en kursplan för ämnet natur och friluftsliv(internetadress 1)

På Naturvårdsverkets hemsida presenterar Friluftsrådets skolgrupp ett förslag till kursplan för hur man kan arbeta med friluftsliv i grundskolan.

Gnesta kommun

Lötbodalsskogen (internetadress 2)

”Rekerationsutveckling i Lötbodalsskogen” liknar på många sätt Samverkansprojekt Fylleryd. Flera föreningar är verksamma i projektet och idag arbetar man med följande aktiviteter: Informationsbroschyr skapas och informationsskyltar ska sättas upp i området, leder iordningställs för vandring, ridning och motion, rastbord kommer att placeras ut och en handikapptalett och ett vindskydd byggs.

Högskolan i Telemark

Upplevelser av stigen, Annette Bischoff

Vid Högskolan i Telemark (Bischoff, 2006) genomförs ett forskningsprojekt där man fokuserar på vad tillrättaläggandet av stigar och vandringsleder har för betydelse för människans upplevelser av naturen och omgivningen.

Kalmar kommun

Slingor för nytta och nöje (internetadress 3)

Ett samarbetsprojekt mellan Kalmar kommun, Landtinget i Kalmar län och Högskolan i Kalmar kring fysisk aktivitet och goda lunchvanor. Projektet visar på attraktiva lunchpromenadslingor.

Lunds kommun

Skryllegården (internetadress 4)

Lunds kommun och Friluftsförbundet driver tillsammans motions- och friluftsanläggningen Skryllegården. Till Skryllegården kan besökarna åka bil, kommunala bussar, vandra eller cykla på cykel- och gångstigar.

Vid Skryllegården finns en anställd äventyrspedagog som erbjuder verksamhet som leder till personlig- och grupputveckling och där man använder äventyrspedagogik som metod.

Naturvårdsverket

Naturen som kraftkälla (Naturvårdsverket 2006)

I denna rapport diskuteras naturens betydelse som rekreationskälla. Människans livskvalitet höjs och vistelse i naturen ger avspänning. Det geografiska avståndet till naturmiljöer spelar en viktig roll för hur ofta man nyttjar denna miljö. Därför blir de tätortsnära naturmiljöerna viktiga områden i den framtida samhällsplaneringen.

Ronneby kommun

Karlsnäsprojektet (internetadress 5)

Karlsnäsprojektet är en avslutad förstudie om möjligheterna att utveckla Karlsnäsgården med omgivande terräng och naturområden till ett centrum för friluftsliv, friskvård, motionsaktiviteter samt icke arenabundna idrotter som skidåkning och orientering.

Skov-og naturstyrelsen

Hemsida (internetadress 6)

Hemsidan visar på ett upplägg som kan användas för utvecklande av en hemsida för Fyllerydsområdet.

Sundsvalls kommun

Barnens Sundsvall och Friluftscentrum Södra Berget (internetadress 7 och 8)

På kommunens hemsida finns en pdf-fil, Barnens Sundsvall, som sammanfattar all barn- och ungdomsverksamhet i kommunen.

Friluftscentrum Södra Berget är en kommunalt driven fritidsanläggning som erbjuder olika aktiviteter året runt. Här finns också naturskolan KOM UT.

Svanninge Bakker

Natur och friluftsområde (internetadress 9)

Svanninge Bakker visar på ingångens betydelse till området som här är en ”Naturlegeplads”. Naturlekplatsen blir en plats att återkomma till för att sedan ta vidare turer in i naturområdet.

Örnsköldsviks kommun

Kultur-fritid-turism (internetadress 10)

På kommunens hemsida görs en koppling mellan turism, fritidsaktiviteter och föreningsliv.

Örnsköldsviks kommun

Ett samverkansprogram för vår natur i Örnsköldsviks kommun (internetadress 11)

Ett kommunalt policydokument som lyfter fram naturfrågorna som en integrerad del av all verksamhet i kommunen. Arbetet ska vara förvaltningsövergripande och prioriteringar ska göras i samsyn.

Diskussion

Sju stugor, sju föreningar och sju verksamheter utifrån väldigt olika förutsättningar! Detta är en bra sammanfattning av den verksamhet som idag bedrivs i Fyllerydsområdet. I de samtal som genomförts i varje förening kan man uppfatta både stora skillnader, som exempelvis antal medlemmar, antal anställda och ekonomisk omsättning samtidigt som flera likheter visas. I Samverkansprojektet Fylleryd är det likheterna som är viktiga att lyfta fram och arbeta vidare med.

I bilden över prioriterade områden lyfts samverkansprojektet som ett komplement till den planerade Arenastaden. Människans behov av att vara i naturen är viktigt för människors hälsa (Naturvårdsverket, 2006) samtidigt som naturen skapar andra möjligheter till aktiviteter och upplevelser än en inomhusanläggning kan ge. Därför är det viktigt att kommunen gör en tydlig satsning på att prioritera och marknadsföra Fyllerydsområdet som ett i framtiden viktigt område för rekreation, motion, hälsa, naturupplevelser och friluftsliv.

Genom föreningssamtalen har det tydligt framkommit betydelsen av en gemensam drivkraft, ett råd eller en allians, i området för att utveckla både föreningarna och området vidare i framtiden. Alla föreningar är idag upptagna med sin egen verksamhet och att rekrytera nya ledare är ett problem som kommer tydligt fram vid alla diskussioner. Att då verka för att utöka föreningens verksamhet kan kännas som en omöjlig uppgift.

Föreningarna i området har väldigt olika förutsättningar att delta i ett utvecklingsarbete. Det handlar främst om personella resurser men också ekonomin spelar roll. Föreningens inkomstkällor spelar roll för vad prioriteringarna i verksamheten i framtiden kommer att ligga. Föreningarnas olikheter gör också att det kan vara svårt att driva frågor kring området som är av gemensam karaktär. I bilden över prioriterade områden (bild 1) har ändå lyfts fram satsningar som möjliggör ett fortsatt försök till samarbete.

Att skapa ”ingångar” in i Fyllerydsområdet har varit en viktig fråga genom hela projektet. Som turist och boende i kommunen måste Fyllerydsområdet locka besökare till området. Att skapa tydliga ”portar” med enhetlig skyltning samtidigt som information finns på anslagstavlor och hemsidor är framtidstanken.

Alla föreningar ser möjligheter med en gemensam informationsatsning som kan bestå av både utvecklandet av en hemsida, nya informationsbroschyrer, nya spår- och ledkartor samt

en uppfräschning av alla informationstavlur. På Växjö kommuns hemsida är det svårt att hitta information om Fyllerydsområdet och den verksamhet som bedrivs i området. Begreppet friluftsliv, som många människor utifrån ändå förknippar med området, finns inte som rubrik på hemsidan utan sökvägarna fram till verksamheterna som bedrivs går via "Aktiv fritid" och "Elljusspår". Under rubriken "friluftsområden" (internetadress 12) är endast de leder som går genom området angivna. Goda exempel på hemsidor som marknadsför friluftsliv och föreningsliv är Örnköldsvik kommun (internetadress 10) där man kopplar ihop friluftsliv och föreningsliv under sökrubriken "Kultur, fritid och turism" och Sundsvalls kommun (internetadress 8) där verksamheten i friluftsområdet Södra Berget är samlat på under ett sökord.

Ingångar till området kan också handla om var man börjar i ett område samt hur man kan ta sig till området på ett säkert sätt. Möjligheter måste finnas att med kollektivtrafik komma in i området. Spår och leder måste kunna startas och avslutas vid olika platser och cykel- och gångleder från stadens centrum måste märkas upp och marknadsföras. I Karlnäprojektet (internetadress 5) nämns en vandringsled från Ronneby centrum till Karlsnäsgården som ett intressant projekt. I Svanninge Bakker (internetadress 9) är en naturlekplats ingången till hela området och för att ta sig till Skryllegården (internetadress 4) utanför Lund finns både kollektivtrafik, gång och cykelleder angivna på hemsidan.

Föreningarna som verkar i Fyllerydsområdet har verksamheter som lockar och attraherar våra barn och ungdomar. Problematiken i området är att föreningarna konkurrerar om ungdomarna istället för att se de andra föreningarnas verksamheter som ett komplement till föreningens eget program.

Inom det föreslagna rådet bör skapas möjligheter att planera verksamheten i de olika föreningarna för att gynna alla de ungdomar som på något sätt vill delta i flera aktiviteter. Det handlar också om att medvetandegöra respektive förenings ledare och förtroendevalda om vilka aktiviteter de andra föreningarna kan erbjuda.

I samband med utvecklandet av praktikorganisationen vid Coaching och Sportmanagement-programmet vid Växjö universitet har nämnts möjligheter att skapa lovverksamhet med aktiviteter som idag bedrivs i området.

I flera kommuner har man valt att skapa dagliga förutsättningar för elever att komma till ett naturområde som erbjuder både undervisning kring fenomen i naturen och fysiska aktiviteter. Lunds kommun (internetadress 4) har vid sin friluftsanläggning Skryllegården en anställd

äventyrspedagog och i Sundvalls kommun samarbetar kommunen och Friluftsförbundet kring Naturskolan KOM UT (telefonsamtal 2). Örnsköldsviks kommun (internetadress 11) markerar skolan som en viktig inkörsport till natur- och friluftsverksamhet genom att erbjuda alla elever en skola där man arbetar efter ett utomhuspedagogiskt arbetssätt.

Friluftsrådet i Sverige (internetadress 1) satsar också på skolan genom att marknadsföra sin kursplan i "ämnet" friluftsliv för grundskolan. Här vill man lansera begreppet natursäker som är ett begrepp som gäller för många olika aktiviteter som genomförs i naturen.

Äventyrsaktiviteter av olika slag kan vara en ingång för människan att börja med friluftsliv. Många av föreningarna har redan idag så kallade äventyrsaktiviteter på sina program men en gemensam satsning på aktiviteter som vänder sig till olika kategorier kan leda till flera användare av området. Att erbjuda "Äventyret Fylleryd" till både turister och boende i kommunen vore en spännande framtidstanke.

Spår och leder genom Fyllerydsområdet och i Notteryd har diskuterats livligt under de träffar som genomförts. Det visar på intresse och behov av att vilja locka fler och nya kategorier av människor ut i området. Samtidigt är det viktigt att strukturera verksamheten till speciella platser. Förslaget kan vara att cykelaktiviteterna utgår från VAIS-torpet och aktiviteter som handlar om längdskidåkning startar vid Norra-stugan.

Promenad och motionsspåren i området har i dagarna fått ny och enhetlig märkning och idéer finns om att skapa spår riktade till exempelvis hundägare, barnfamiljer, cyklister och natur- och kulturintresserade. Detta kan medföra ytterligare byggnationer i området. Vid planering och restaurering av spår och leder i framtiden kan forskningen vid Högskolan i Telemark (Bischoff, A, 2006) ge nya infallsvinklar.

I tankesmedjan om Gemensamma arrangemang diskuterades att erbjuda de boende i kommunen möjlighet att vid olika tillfällen prova på de aktiviteter som föreningarna i Fyllerydsområdet erbjuder i sin förening. Detta skulle vara i form av så kallade "Fyllerydsdagar" som även kan vara nätter och genomföras vid olika årtider. Vid dessa aktivitetsdagar är stödet från kommunen viktigt både vad gäller marknadsföring och vid genomförandet.

Inom ramen för gemensamma arrangemang har också diskuterats skötsel av de stugor och klubblokaler som föreningarna idag driver. I projekt tillsammans med gymnasieskolans yrkeslinjer skulle underhåll av stugorna kunna göras som en del i gymnasieelevernas

utbildning. En gemensam ”stugfogde” som ansvarar för kontakter och prioriteringar kan vara en satsning som kan ses som ett gemensamt åtagande.

Notteryds naturreservat är ett nytt och relativt okänt område för de sju föreningarna i projektet. Alla föreningar är överrens om att Notterydsområdet med sitt unika läge och natur har en utvecklingspotential som ett framtida äventyrsområde. De aktiviteter som ska erbjudas här ska vara mindre tillrättalagda och besökare ska kunna bjudas på avancerade friluftaktiviteter såsom klättring och vandringar i kuperad terräng. Miljön bjuder också på en spännande kulturhistoria som ska tas tillvara i planerna för aktivitetsutbudet. Föreningarna lyfter vikten av att skapa en naturlig startpunkt för aktiviteter i området och en gemensamt förvaltd stuga eller storkåta skulle kunna vara en naturlig samlingspunkt för alla.

Slutord

Projektledningen ser stora möjligheter att utveckla Fyllerydsområdet till ett framtida naturområde med möjlighet till rekreation, kunskapsinhämtning, motion och friluftsliv samtidigt som området ska vara den gröna diamanten som Lennart Wärmby beskev i sin motion inför projektets genomförande (bilaga 1).

Sju stugor, sju föreningar och sju verksamheter utifrån väldigt olika förutsättningar! Detta är verkligheten i detta projekt och det ställer krav på att Växjö kommun i ett fortsatt arbete tydliggör intensionerna med Fyllerydsområdet och verksamheterna där samtidigt som stöd och stöttning (både personellt och ekonomiskt) måste initieras från kommunen.

Föreningarna genomför idag många olika verksamheter och de har ambitioner att både samverka och utveckla sina egna verksamheter ytterligare. Ett fortsatt framtida stöd från kommunen är en förutsättning för att samverkanstanken inom området ska leva kvar.

Förslag på konkreta utvecklingsinsatser

- Ge personellt och ekonomiskt stöd till föreningarna för att starta ett gemensamt råd för fortsatt samverkan inom området i framtiden. (Kommunen)
- Tillsammans utveckla en gemensam hemsida för att marknadsföra föreningarna och verksamheten i området (Kommunen och föreningarna)
- Ge ekonomiskt stöd till framtagande av spårkartor och ledbeskrivningar som ska finnas i respektive föreningsstuga och på kommunens hemsida (Kommunen och föreningarna)
- Skapa lovverksamhet där alla föreningarna har möjlighet att presentera och utveckla sin befintliga verksamhet (Kommunen och Växjö universitet)
- Utveckla en plan för fortbildningsverksamhet för lärare i Växjö kommun med aktiviteter som i dag finns representerade i Fyllerydsområdet (Kommunen och Växjö universitet)
- Fortsätta översynen av spår och leder inom och i anslutning till området (Kommunen och föreningarna)
- Genom gemensam marknadsföring skapa förutsättningar för genomförande av gemensamma arrangemang ex. Öppet hus, Fyllerydsdagar (Kommunen och föreningarna)
- Skapa möjligheter för att starta ett utvecklingsprojekt kring utvecklingen av Äventyrsområdet Notteryd (Kommunen, föreningarna och Växjö universitet)
- Skapa prova-på-dagar i respektive förening där ledare och styrelser bjuds in att delta (Föreningarna)
- Skapa förutsättningar för att skapa en natur-och aktivitetsskola i Fyllerydsområdet dit kommunens skolor frivilligt och kostnadsfritt kan söka sig (Kommunen, Föreningarna och Växjö universitet)

Referenser

Skriftliga källor

- Bischoff, Anette *Fornimmelse for stien.*
Artikel publicerad i Rapport Forskning i Friluft. FRIFO 2006
- Naturvårdsverket Naturen som kraftkälla
2006
- Växjö kommun *Fylleryds naturvårdsområde*
1998
- Växjö kommun *Skötselplan för Notteryds naturreservat i Växjö kommun, förslag*
2006

Internetkällor

- Internetadress 1 Friluftsrådet- Ämnet friluftsliv
http://naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/friluftsradet/kursplan.pdf
- Internetadress 2 Gnesta kommun-Lötbodalsområdet
<http://www.gnesta.se/>
- Internetadress 3 Kalmar kommun-Slingor för nytta och nöje
<http://www.cih.se/cih/index.asp>
- Internetadress 4 Lunds kommun-Skryllegården
<http://www.skryllegarden.se/>
- Internetadress 5 Ronneby kommun-Karlsnäsprojektet
<http://www.karlsnascgarden.se/projektet/>
- Internetadress 6 Skov-og naturstyrelsen
<http://www.skovognatur.dk/>

Internetadress 7 Sundsvalls kommun-Barnens Sundsvall 2007
<http://www.sundsvall.se/badidrottochfritid/fritidsevenemang/barnenssundsvall2007.4.627988f410febca17f68000131518.html>)

Internetadress 8 Sundsvalls kommun-Södra Berget
<http://www.sundsvall.se/badidrottochfritid/friluftslivochfiske/friluftscentrumsodraberget.4.19f9c7a107dc1557c5800026269.html>

Internetadress 9 Svanninge Bakker
<http://www.skovognatur.dk/Udgivelser/Vandretursfoldere/atilaa/Svanning.htm>

Internetadress 10 Örnsköldsviks kommun- Kultur, fritid och turism
<http://www.ornskoldsvik.se/kulturfritidochturism.4.8c5488105e7a3ff748000972.html>

Internetadress 11 Örnsköldsviks kommun-Samverkansprogram för natur
<http://www.ornskoldsvik.se/kommunen/planerprojekt/samverkansprogramforvarnatoriornskoldsvikskommun.4.7017b50c10ded035e54800015.html>)

Internetadress 12 Växjö kommun-Friluftsområden
http://www.vaxjo.se/vaxjo_templates/Page.aspx?id=2850

Muntliga källor

Telefonsamtal 1

Karlsson, Mikael Information om projektet ”Rekreationsutveckling i
Lötbodalskogen, genomfört 070125

Telefonsamtal 2

Norberg Anders Information om Naturskolan KOMUT , genomfört 070528

Bilagor

1. Lennart Wärbys motion
2. Fritidsnämndens beslut om förstudien
3. Beskrivning av föreningarna verksamhet
4. Karta över Fyllerrydsområdet och Notteryd
5. Resultat av diskussionerna i tankesmedjorna
6. Utförlig omvärldsanalys

Bilaga 1

Ej tillgänglig

Bilaga 2

Ej tillgänglig

Bilaga 3

Föreningspresentation

Nedan följer en kort beskrivning av de i projektet deltagande föreningarna. Respektive klubbstugas placering i området finns angiven i bifogad karta (bilaga 3). Underlag för presentationen nedan är de genomförda föreningsamtalen och uppvisade verksamhetsplaner.

Friluftsförbundet

- barn och ungdomsverksamhet som Knoppis för de minsta till TVM för de äldsta
- vuxensektion med stavgång, vandringar och äventyrsverksamhet för vuxna o familjer
- långfärdsskridskor
- alpin verksamhet i Hanaslöv o Sälen
- kajak
- bytesmarknad på Teknikum

Fyllerydsstugan är ett viktigt nav för barn och ungdomsverksamheten där området runt stugan erbjuder spännande utmanande natur för mindre barn. Sommarängen på gångavstånd från stugan är ett viktigt naturområde för Knoppis och Knytte verksamheten. Stugan används idag för övernattnings med trevlig miljö med möjlighet att elda inne och bada bastu. I området runt Gripeberg finns idag spännande naturmiljöer som ger en känsla av vildmark och fjäll. Här finns skogslekplatser, Mulle`s egen grotta och andra äventyrsplatser som leder till spänning och rekreation för både barn och vuxna. Föreningen har en TVM verksamhet där ungdomar leder andra i aktiviteter med anknytning till friluftsliv.

Framtida satsningar inom föreningen är bland annat utvecklingen av ”Campus Fylleryd” och en satsning på vuxna och friluftsliv.

Föreningen har 855 medlemmar och 75 ledare.

Glasrikets golfklubb

- elit
- bredd dam, herr, senior
- ungdom
- funktionshindrade

I klubben finns en stark känsla att medlemmarna trivs vilket visas i exempelvis restaurangen där många medlemmar träffas och äter en bit mat. Föreningen har gjort stora investeringar för framtiden framförallt på banan och att det anställts en ny tränare 2007. Det är många medlemmar i träning och man har utbildat 600 personer i Gröna kort-kurser på fem år. När det gäller framtida satsningar lyfter medlemmarna vikten av att skapa utbildningsinsatser i klubben som exempelvis stärka juniorens kunskaper om golf eller intressanta föreläsare till

föreningen. Klubben behöver också utveckla nya tankar om hur man ska rekrytera och engagera ideella ledare i framtiden.

Föreningar har 1300 medlemmar och 40 ledare. I klubben finns 5 året-runt-anställda och 4 säsongsanställda.

Sandsbro AIK

- fotboll
- tennis
- boule
- motion, barn,herr, rygg, lätt, och familjegympa
- powerpilates

Klubben driver idag frågan om en flytt av fotbollsplaner till platsen för den gamla återvinningsanläggningen på Norremark. Detta gör att verksamheten sakta men säkert kommer att överföras dit.

Klubben har prioriterat ny verksamhet med en nyrekryterad ledamot som kommer att ha specifikt ansvar för seniorverksamhet. Den ökade satsningen kan i framtiden leda till flera aktiviteter för denna grupp. Tankar finns också att vända sig med riktad verksamhet mot funktionshindrade. Motionsverksamheten i klubben kan utvecklas mer. Klubben har god tillgång till ledare men brist på lokaler. Önskvärt är att kunna starta stavgångsverksamhet i föreningens regi.

Föreningen har 1200 medlemmar, 73 ledare och 5 anställda.

Växjö allmänna idrottsförening

VAIS består av 7 sektioner:

- bowling
- bågskytte
- cykel
- dragkamp
- gång
- orientering
- skid/löpsektionen.

I VAIS-torpet samlas varje vecka medlemmar som till exempel ”bastubadarna” som ser till att skogen och spåren runt torpet sköts samtidigt som de spårar snabbt när snön kommer. Bastun är också en social samlingsplats som bevarar klubbkänslan. VAIS-promenaden är en gammal tradition som genomförs 12-13 gånger/termin och vänder sig till alla kategorier av människor. Vartannat år genomförs ”Skogens dag” vid VAIS-torpet. Detta samarrangemang lockar mycket folk till området kring torpet. VAIS-dagen är ett ytterliggare arrangemang då föreningens verksamhet presenteras. Föreningen vill göra en nystart av cykelsektionens verksamhet. Dessutom vill man anställa en coach som kan hjälpa till att utveckla tävlings o träningsverksamhet. Idéer finns att starta cykelkurs för kvinnor med invandrarbakgrund. För övrigt finns behov att bygga ut torpet för att kunna möta utökat medlemsantal i framtiden. Idrottsskolan är en verksamhet man vill återuppta och en nysatsning på pensionärsuniversitetet för daglediga är annat man vill utveckla. Orienteringssektionen vill skapa en cykelfotoorientering i området.

Klubben har 365 medlemmar och 60 ledare.

Växjö Norra IF

- fotboll
- bowling
- skidor
- motion

I Norrastugan finns en herrbastu som är öppen två gånger i veckan och i källaren finns en motionshall som utnyttjas av klubbens fotbollslag. Stugan används mycket till uthyrning och i en del finns ett nyöppnat utedagis. Skid- och motionssektionen har ansvar för att röja och spåra skidspåren. I framtiden vill förening återigen satsa på att arrangera tävlingar av olika slag gärna i samverkan med andra. Klubben vill också utveckla samarbetet med skolorna för att locka nya medlemmar till skid- och motionssektionen.

Växjö orienteringsklubb

- elit
- motion
- ungdom

Växjö OK bedriver stor tävlingsverksamhet och samverkar med många andra parter som exempelvis Värends GN, Lessebo OK och Alvesta SOK. Dessutom har man genom en skolkontakt etablerat relationer med flera skolor där de hjälper till vid olika arrangemang. Klubben har också skapat en hemsida som vänder sig mot skolorna i Växjö. Föreningen tycker också att den sociala samvaron är stark tack vare att man försöker skapa träningar, lägerverksamhet, resor där alla kan vara med. I föreningen finns också en verksamhet för så kallade daglediga.

Föreningen lyfter fram två tydliga inriktningar som man vill satsa på i framtiden: Mapping, ett samverkansprojekt med Värends GN där man vill introducera nya människor att använda karta o teknik tillsammans och bjuda in skolor till friluftsdagar och lektioner i orientering för att introducera sporten på ett positivt sätt i skolorna.

Klubben har 278 medlemmar och 70 ledare.

Värends scoutkår

Värends scoutkår har sin verksamhet dels i Sandsbro i huset Skogstorpet men även i torpet Månkullebo som är beläget mellan VAIS-torpet och Fyllerydsstugan. I Månkullebo firar man bland annat Valborg varje år. Fastän föreningen är liten lyfter föreningen fram styrkan i den verksamhet som genomförs. Miniorscouterna samlar i åldern 9-10 år ca 25 barn. Föreningens målsättning är att behålla och utöka sina avdelningar för miniorer, juniorer och patrullscouter samt ta hand om sina ledare och lokaler. Eftersom scoutkåren tillhör nykterhetsrörelsen ingår också det som en del att diskutera drogfrågor och sprida kunskap om problematiken i samband med detta. I föreningen har man en mycket god sammanhållning och man lyfter gärna fram de internationella och nationella kontakter som scouting har genom olika lägerverksamheter.

Föreningen har 83 medlemmar och 7 ledare.

Bilaga 4

Ej tillgänglig

Bilaga 5

Ej tillgänglig

Projektledningens inledningstext till respektive tankesmedja

Samverkan mellan områdets föreningar

Idag sker redan viss samverkan mellan föreningarna i området. Det vanligaste är att man samverkar kring materialanvändning eller något arrangemang. Ännu sker inget tydligare samarbete där föreningarna kan skapa ett vinna-vinna förhållande med samverkansverksamhet. Klubbarna vill i framtiden inte konkurrera om medlemmarna och besökarna som rör sig i området utan ser möjligheter att skapa verksamheter som kan gynna många besökare.

Tankar har uppkommit att skapa en vision om området som i framtiden kan generera pengar in i klubbarnas verksamhet. Denna kan innefatta allt från verksamhet och byggnationer till ledarsatsningar.

Omvärldsanalys: Lötbodalsprojektet, Karlsnärprojektet,

Konkreta förslag som uppkommit är: Gemensamt råd/styrelse för området, Jouröppet i stugorna under helger och kvällar, Skötsel av spår och leder, Uppdatera informationstavlor, Gemensamma paket med övernattnings och aktiviteter där flera föreningar samverkar, Andra föreningars aktiviteter kan bli verksamhet i den egna föreningen, Fysiska aktivitet på recept, Gemensam seniorverksamhet, samla likartade verksamheter på utvalda platser i området, Gemensam anställd som kan sköta stugorna, Gemensam planering av ungdomsverksamheten för att utövarna ska kunna vara med i flera aktiviteter samtidigt, Samverkan kring inköp av material, Marknadsföring av andra föreningars aktiviteter för att kunna locka hela familjen till området,

Samverkan med andra aktörer

I områdets närhet finns idag många andra aktörer än föreningarna själva. Många besökare som rör sig i området är idag knutna till andra föreningar och aktörer. Idag är t.ex skogen full av orienteringsskärmar som flera olika organisationer använder.

Kommunen är självklart en viktig samarbetspartner. Vilka arbetsuppgifter är kommunens och vilka är föreningarnas?

I området finns också fler föreningar som i framtiden kan vara lämpliga samverkanspartners. Exempel på dessa är Gårdsby IK, Naturskyddsföreningen och Växjö vandrarklubb.

Viktiga samarbetspartner i området är också markägarna där ett väl fungerande samrådsförfarande är viktigt vid t.ex. avverkningar.

Omvärldsanalys: Örnsköldsviks kommun (utepedagogik), Lötbodalsprojektet, Sundsvalls kommun (närnatur för invandrare, tätortsnära skog för barn, vandring för daglediga)

Konkreta förslag som uppkommit är: Konferensverksamhet där föreningarna erbjuder sin verksamhet på "fritiden". Gemensamma friluftsdagar som man säljer till skolan och där kanske universitetets studenter kan vara organisatörer/ledare, Skolan betalar årshyra till föreningarna för att använda området nära klubblokalerna, Tillsammans med Landstinget skapa Fysisk aktivitet på recept där föreningarna kan samverka kring detta med olika verksamheter, Pensionärsuniversitetet genomför fysiska verksamheter i området och hyr stugorna, Speciella gemensamma arrangemang för våra nya svenskar, Samverka med Rygginstitutet om arrangemang och aktiviteter, Samverka med andra scoutkårer kring Månkullebo och lägerverksamhet,

Porten till Fylleryd

I många föreningar samtals har framkommit tankar om olika "ingångar" till Fyllerydsområdet. Det kan gälla allt från fysiska ingångar som parkeringsplatser, spårcentraler och anslagstavlor eller information till besökare i området. Idag finns flera fysiska ingångar som markeras med välkomstskyltar eller informationstavlor. På kommunens hemsida finns idag ingen gemensam information om Fyllerydsområdet.

Omvärldsanalys: Lötbodalsprojektet Gnesta kommun, Hemsidor Sundsvalls kommun, Karlsnäsgränd, Svanninge Bakker (broschyr)

Konkreta förslag som uppkommit är: gemensam hemsida, spårkartor som finns vid varje stuga, uppdaterade informationstavlor i hela området, reviderad gemensam broschyr över området och dess föreningar, fler parkeringsplatser vid portarna,

Spår och leder

I Fyllerydsområdet idag är det elljusspåret och Trestugespåret som är de spår där flest människor rör sig. Samtidigt finns i området flera spår som har olika typer av märkning. Inom området finns också flertalet lämpliga stigar att använda både för promenader och annan verksamhet. Enhetlig och tydlig märkning är viktigt för att människor ska våga röra sig utanför de stora spåren. På varje anslagstavla måste också finnas uppdaterade spårkartor som man kan köpa på plats.

Omvärldsanalys: Sundsvalls kommun, Halmstads kommun, Kalmar kommun, Ystads kommun, Gnesta kommun,

Konkreta förslag som uppkommit är: spår och leder för ex cykelteknik, skogscyklning, belyst cykelbana, rullskidåkning, kultur, natur, hundar, ridning, motorcykel, rörelsehindrade (träbroar vid Toftasjön), konstsnöspår på vintern, förlängning av Trestugespåret till Notteryd, nya vandringsleder i Notterydsområdet, Sjustuguspåret som nytt namn, distansskyltar i spåren, upprustning av angränsande spår (Sigfridsleden, Lövsjön runt) och enhetlig märkning

Gemensamma arrangemang

Några av klubbarna i området samverkar redan idag kring arrangemang av olika slag. I några av samtalen väcks också tankar om att återuppväcka arrangemang som under många år genomförts i området. I några föreningar finns också konkreta förslag på arrangemang som kan genomföras årligen och i samverkan mellan några eller alla föreningarna i området.

Diskussionen har också uppkommit om att skapa nya arrangemang som kan locka nya medlemmar till föreningarna.

Konkreta förslag som uppkommit är: Naturpasset, Cykel TRIM, Fyllerydsdagen varje år, Tipspromenaden kan cirkulera runt, Sommarlovsaktivitetskola, Skidtävlingar, Fasta orienteringskontroller för alla i området, Linnemarschen, 24-timmarsloppet på skidor, Löptävlingen Vår-åttan, Träningsläger inom specialverksamheter,

Byggnationer i området

I samtalen med föreningarna finns många tankar och idéer på byggnationer i området. Detta ska ekonomiseras och kan inte ensamt drivas av en förening. Många av föreningarna har idag verksamheter som liknar varandra och kunde därför samverka kring frågor om nybyggnationer. Många av föreningarna har lyft tanken om en friluftsgård där det ska finnas möjlighet till styrketräning, dusch, friskvård och startplats för spår och leder.

Omvärldsanalys: Sundsvalls kommun (jättekåta, raststuga,) Gnesta kommun, Lunds kommun (Skryllegården)

Konkreta förslag som uppkommit är: Hinderbana, Friluftsgård med styrketräningslokal och innehall, Kanotcenter vid Toftasjön, Olika typer av planer (fotboll, boule, bågskytte, lek) vid gamla tippen, Logomentsövernattnig, Ny busshållplats inne i området,

Ungdomsaktiviteter

Alla föreningarna lyfter fram problematiken med att behålla och nyrekrytera ledare. Ungdomarna själva ser sig som framtida ledare men många väljer ändå att sluta med sin idrott/aktivitet när de kommer in i högstadie/gymnasieåldern. För att behålla ungdomarna i föreningarna behövs satsningar på de kritiska åldrarna och då även aktiviteter som erbjuder ett socialt umgänge.

Omvärldsanalys: Sundsvalls kommun (Tarzanbana, Skogslekplats), Örnsköldsviks kommun (Sommardraget), Lunds kommun (äventyrspedagog)

Konkreta förslag som uppkommit är: Äventyrsområde i Notteryd, Höghöjdsbana vid Fällekärret, Paintboll, Fotbollsgolfbana, Utomhusscen, Fyllerydsnatten, Campus Fylleryd, Sommarlovsskola med hela områdets aktiviteter,

Äventyrsområdet Notteryd

Området i Notteryd ska stå för äventyret och vara mindre tillgängligt än Fyllerydsområdet. Eftersom området är ett naturskyddat område måste ingreppen i naturen göras med varsam hand. Notterydsområdet står för vildmarken och erbjuder redan idag platser som lämpar sig väl för mer avancerade friluftaktiviteter i stadsnära miljö. Närheten till Toftasjön gör att även vattenaktiviteter kan vara en lockelse att komma in i området.

Omvärldsanalys: Sundsvalls kommun (N- och S berget), Örnsköldsviks kommun

Konkreta förslag som uppkommit är: Klättringsaktiviteter, Tydlig samlingsplats med parkering och en värmestuga/kåta, Övernattningsplats, Grillplatser, Äventyrsled, Kanotcentral vid Toftasjön, Skytteområde,

Bilaga 6

Omvärldsanalys

Nedan följer ett urval av intressanta projekt och verksamheter som kan ge inspiration för vidareutvecklingen av Fyllerydsområdet.

Friluftsrådet-Ämnet friluftsliv

http://naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/friluftsradet/kursplan.pdf

2006 presenterade Friluftsrådets skolgrupp en kursplan för ämnet friluftsliv i grundskolan. Kursplanen lyfter tanken om att eleverna ska bli natursäkra och vara naturmedvetna individer. Det handlar om att känna trygghet och trivsel i naturen och samtidigt förstå sammanhang mellan naturen, människan och aktiviteterna.

Gnesta kommun- Lötbodalskogen

<http://www.gnesta.se/>

Lötbodalskogen är beläget söder om Gnesta och där pågår ett så kallat Lokalt naturvårdsprojekt som benämns "Rekerationsutveckling i Lötbodalskogen" som startades 2005. Projektet leds av Kultur- och teknikförvaltningen i Gnesta kommun och med Skogssällskapet som samordnare och utförare. De verksamma föreningarna och privatpersonerna i området bildar en samrådsgrupp som tillkom för att främja ett samarbete mellan alla som bryr sig om Lötbodalskogens framtid (telefonsamtal 1). Samrådsgruppen kommer att fortsätta sin verksamhet efter projektets avslut. Gruppen sammankallas av ansvarig tjänsteman minst en gång per år.

I projektet arbetar man idag med följande aktiviteter: Informationsbroschyr skapas och informationsskyltar ska sättas upp i området, leder iordningställs för vandring, ridning och motion, rastbord kommer att placeras ut och en handikapptoilet och ett vindskydd byggs. Den gamla vattenkällan restaureras för att kunna användas av besökare i området.

Högskolan i Telemark-Upplevelser av stien. Annette Bischoff

Vid Högskolan i Telemark (Bischoff, 2006) genomförs ett forskningsprojekt där man fokuserar på vad tillrättaläggandet av stigar och vandringsleder har för betydelse för människans upplevelser av naturen och omgivningen.

Stigarna är centrala för vår upplevelse av naturen utan att vi tänker på detta. Stigen utgör den omedelbara kontexten för upplevelsen och det innebär att vi måste ställa oss frågan om vad är egentligen en stig, vilken roll spelar stigen för vår upplevelse och förståelse för naturen. Författaren gör en jämförelse mellan den gamla stigen och dagens stigar. Den gamla stigen berättar sin egen historia och har uppstått utifrån mänsklig aktivitet. Man kan se dem som linjer i landskapet mellan hemmet, kyrkan, sätern och marknaden. Den gamle stigen talat om ett förhållningssätt där människan skapade ett förhållningssätt till naturen och landskapet. Dagens stigar berättar en helt annan historia. Det är ett tillrättalagt projekt som ska leda människor till utvalda platser som kulturminnen, utsiktsplatser, genom skyddad natur och som motionsspår genom landskapet. Stigen är skapad av "någon" (förvaltaren), för "någon" (folket) och för "något" (hälsan, utsikten, kulturminnet m.m). Dagens stigar är relaterade till fritiden till skillnad från de gamla stigarna som var relaterade till arbetet och livet.

I artikeln skriver också Bischoff om vad tillrättalägningen kan sända för budskap till användaren. Hon menar att en tillrättalagd stig, som till exempel ett grusat och plant

motionsspår utan rötter och ojämnheter, med bord och bänkar samt markerade kulturminnen sänder flera signaler som exempelvis:

- Du ska inte anstränga dig!
- Du ska inte bli våt!
- Du förväntas blir underhållen av skyltar kring kulturminnen
- Detta är ett säkert spår och
- Sitt inte på marken!

Med detta exempel vill författaren påtala att tillrättalaggen kan begränsa användandet av kroppen och intellektet. Hon lyfter också tanken om att målet med att skapa stigar för friluftsliv ska ge bättre hälsa. Men vilken form av hälsa? Handlar det om hög puls? Allsidig rörelse? Motorisk träning eller den mentala hälsan?

Hon påtalar hon också vikten av att barns utveckling stimuleras av rörelseaktiviteter i obanad terräng. Och vilka konsekvenser för det om barn alltid rör sig i tillrättalagda miljöer?

Kalmar kommun-Slingor för nytta och nöje

<http://www.cih.se/cih/index.asp>

I samarbete mellan Kalmar kommun, landstinget i Kalmar län och Högskolan i Kalmar genomförs ett projekt som stimulerar till daglig fysisk aktivitet i kombination med en näringsriktig lunch. Runt staden erbjuds promenadslingor med olika längd och innehåll. Som exempel kan nämnas Kulturslingan, 2,6 km, en historisk promenad i stadskärnan eller Energislingan, 3,2 km som bjuder på en promenad med tänkvärda ord och en naturskön omgivning. I projektet ingår också att slå ett slag för en näringsriktig lunch där matställen finns i slingornas närhet.

Lunds kommun-Skryllegården

<http://www.skryllegarden.se/>

Lunds kommun är ägare till motions- och friluftsanläggningen Skryllegården, belägen 12 km från Lunds stad. Anläggningen drivs på uppdrag av kommunen av Friluftsförbundet Lundaavdelning.

Skryllegården är belägen i ett naturreservat som genomkorsas av motions- och vandringsspår. Genom området sträcker sig också Skåneleden som erbjuder 100 mil vandring i Skåne. I området finns också möjlighet till sportfiske. Grillplatser och skärmskydd som finns i reservatet och går att boka i anläggningens reception. I anslutning till anläggningen finns Skrylle naturrum som berättar om området utifrån många perspektiv. I samarbete med Lunds brukshundsklubb har kommunen skapat en så kallad hundspår där man har möjlighet att ha hunden lös fast man befinner sig i närheten av skyddad natur. Till Skryllegården kan besökarna åka bil, kommunala bussar, vandra eller cykla på cykel- och gångstigar. På anläggningen finns också restaurang med hembakat.

Vid Skryllegården finns en anställd så kallad äventyrspedagog som erbjuder verksamhet som leder till personlig- och grupputveckling och där man använder äventyrspedagogik som metod.

Naturvårdsverket-Naturen som kraftkälla

Naturens betydelse som rekreativskälla (Naturvårdsverket, 2006) för människan har uppmärksammats mer och mer i dagens samhälle. Bland Sveriges invånare finns en föreställning om att man mår bra av att vistas i naturen. Flera olika studier som nämns i rapporten visar att människan tycker att vistelse i naturen höjer livskvaliteten och att denna vistelse ger avspänning och kontakt med tillvarons sammanhang. Människan har också en tilltro till naturen som hälsobringande miljö. Att komma till ett grönområde ger till exempel en avstressande effekt.

Rapporten avslutas med en skrivning om betydelsen av att ha naturen på hemmaplan. Det geografiska avståndet till naturmiljöer spelar en viktig roll för hur ofta man nyttjar denna miljö. Därför blir de tätortsnära naturmiljöerna viktiga områden i den framtida samhällsplaneringen.

Ronneby kommun- Karlsnäsprojektet

<http://www.karlsnäsgrd.se/projektet/>

Karlsnäsgrd är belägen i Ronneby kommun och drivs av Ronneby orienteringsklubb. Under 2003 genomfördes en förstudie för att se på möjligheterna att utveckla Karlsnäsgrd med omgivande terräng och naturområden till ett centrum för friluftsliv, friskvård, motionsaktiviteter samt icke arenabundna idrotter som skidåkning och orientering. Driften av anläggningen föreslås genomföras av EU-projektet Leader+ som handlar om utveckling av landsbygden. Resultatet av förstudien innebar föreslagna satsningar inom följande områden:

En tydlig satsning på att utveckla verksamheter som stödjer möjligheterna att utöva friluftsliv runt Karlsnäsgrd såsom byggande av skärmskydd, naturlekplats och isyta. Utbyggandet av en kanotled och en vandringsled från Ronneby centrum till Karlsnäsgrd ska skapas och satsningar på förbättrade skid- och motionsspår ska genomföras.

Klubben ska i framtiden kunna erbjuda olika former av motionsaktiviteter som till exempel stavgång, veckans orienteringsbana och tips- och bingopromenader. Samtidigt ska nya spår- och kanotkartor tas fram.

I projektet ingår också en satsning på byggnader och lokaler för att kunna vara plats för konferenser och kurser. När verksamheten ska vara fullt utbyggd kommer klubben att ha både helårsanställda samt säsonganställda för att driva verksamheten.

Skov-og naturstyrelsen-Hemsida

<http://www.skovognatur.dk/>

Hemsidan för Danmarks motsvarighet till Naturvårdsverket, Skov-og naturstyrelsen visar på ett upplägg av en hemsida som kan inspirera för skapande av en hemsida för Fyllerydsområdet. Under rubriken ”Ud i naturen” har man skapat rubriker som utgångspunkt för nyttjandet av ett naturområde. Rubrikerna är bland annat aktivitet, tema eller fackliga ämnen. I detta kan man senare länka sig vidare till exempelvis ”Med hund i naturen”, ”Den stille vandreren” och ”Skov”.

I Danmark finns ett system som kallas ”Naturbiljetten” vilket är ett nyhetsbrev som man kan få tillsänt via e-post med evenemang i området.

Sundsvalls kommun- Friluftscenrum Södra Berget

<http://www.sundsvall.se/badidrottochfritid/fritidsevenemang/barnenssundsvall2007.4.627988f410feba17f68000131518.html>

<http://www.sundsvall.se/badidrottochfritid/friluftslivochfiske/friluftscentrumsodraberg.4.19f9c7a107dc1557c5800026269.html>

Friluftscentrum Södra Berget är en kommunal fritidsanläggning som ligger endast tre kilometer från Sundsvalls centrum. Utgångspunkten för hela området är den så kallade Ängen där spår, leder och andra aktiviteter startar. Tydliga spårkartor guidar fram till spår och leder som riktar sig till olika kategorier av människor. Björnstigen, en äventyrsstig som slingrar sig genom klippig terräng med utmaningar och äventyr för barnen eller Naturstigen som går genom obanad terräng och som informerar om träd, växter, djur och skogsbruk. På området finns även möjligheter att åka skidor både på längden och i backe och man kan äta sin medhavda matsäck i Jättekåtan eller Raststugan som också tjänar som informationscentrum. Kommunen presenterar också på sin hemsida en pdf-fil som heter Barnens Sundsvall 2007, en sammanfattning om all barn- och ungdomsverksamhet som genomförs i kommunen. Hemsidan har också länkar till andra vandringsleder och naturområden som lämpar sig för friluftsliv och motionsaktiviteter.

På Södra Berget driver kommunen i samverkan med Friluftsförbundet i Sundsvall Naturskolan KOM UT (telefonsamtal 2). Naturskolan vänder sig till alla barn- och ungdomar i Sundsvalls kommun, från förskolan till gymnasiet och har 2 personer anställda för att driva verksamheten. I naturskolan kopplas naturundervisning och friluftaktiviteter samman i en helhet. Skolorna kan kostnadsfritt boka "lektioner" och exempel på innehåll kan vara; utematte, allemansrätten, tema vatten, knivskola, skidlek och fjällsäkerhet.

Svanninge Bakker-natur- och friluftsområde

<http://www.skovognatur.dk/Udgivelser/Vandretursfoldere/atilaa/Svanning.htm>

På södra delen av Fyn finns naturområdet Svanninge Bakker. Området har en storlek av ca 5 kvadratkilometer och här finns många olika naturtyper och intressanta geologiska spår. Området besöks årligen av mer än 250 000 personer. Många skolor besöker Svanninge Bakker där de har undervisning, aktiviteter och gemensamma samlingar vid högtider. Ingången till området är i form av en "Naturlegeplats" för de mindre barnen som gör att barnfamiljen är en annan grupp som ofta besöker området. Här erbjuds arrangemang med toaletter, grillmöjligheter, sittplatser med tak över där man kan äta och för de äldre ungdomarna en "naturlekplats" som utmanar i klättring och balansaktiviteter. Naturlekplatsen blir en plats att återkomma till för att sedan ta vidare turer in i naturområdet.

Örnsköldsviks kommun-Kultur-fritid-turism

<http://www.ornskoldsvik.se/kulturfritidochturism.4.8c5488105e7a3ff748000972.html>

På kommunens hemsida under rubriken Kultur, fritid och turism, görs en koppling mellan turism, fritidsaktiviteter och föreningsliv. Under sökordet friluftsliv presenteras bland annat kommunens friluftsområden, friluftsanläggningar och naturreservat.

Örnsköldsviks kommun- Ett samverkansprogram för vår natur i Örnsköldsviks kommun

<http://www.ornskoldsvik.se/kommunen/planerprojekt/samverkansprogramforvarnaturiornskoldsvikskommun.4.7017b50c10ded035e54800015>.

Utgångspunkten för skrivandet av samverkansprogrammet för arbetet med naturen inom kommunen var regeringens direktiv i skrivelsen "En samlad naturvårdspolitik". Naturfrågorna ska i framtiden vara en integrerad del av all verksamhet i kommunen. Arbetet ska vara förvaltningsövergripande och prioriteringar ska göras i samsyn.

Huvudfokus i arbetet blir att skapa tätortsnära naturområden som ska kunna nyttjas av många aktörer. I all kommunal verksamhet ska naturhänsynen bli en självklarhet oavsett om det gäller samhällsplanering, skogbruk, anläggningsarbeten eller skolans verksamhet.

Målet med verksamheten är att skapa en attraktiv kommun med hög livskvalitet och en god folkhälsa samt skapa förutsättningar för ett rikt friluftsliv med möjligheter för alla människor att i känna närhet till naturen.

Utifrån det ovan beskrivna samverkansprogrammet väljer vi ut några exempel på riktlinjer som framkommer i dokumentet:

Tätortsnära natur: Tätortsnära naturområden ska skyddas vid exploatering och vara en viktig utgångspunkt vid den fysiska planeringen

Utepedagogik: Utepedagogik ska införas som ett profilområde för alla skolor i kommunen samtidigt som kommunen ska ge förutsättningar för att alla förskolor och skolor ska ha tillgång till lättillgängliga naturområden.

Friluftsliv: Kommunen ska skapa förutsättningar för ett aktivt och brett utbud av friluftaktiviteter. Prioritering ska ske mot aktiviteter som går att genomföra i tätortsnära områden. De nya svenskarna ska tas om hand och visas ut i naturen på olika sätt.

Information: All information om friluftsliv, folkhälsa, park, kulturmiljö och natur ska samordnas och kanaliseras. Den kommunala informationen ska vara av hög kvalitet och ha enhetlig layout. Information till barn, ungdomar och invandrare bör prioriteras.